

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/26/2021
Identifikačné číslo spisu: 7019200643
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:7019200643.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobcu: J. V., narodený XX. V. XXXX, bytom vo M. J. Č.. XXX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 22. mája 2019, Číslo: 45502-2/2019-BA, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. novembra 2020, č.k. 3Sa/21/2019-62, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 24. novembra 2020, č.k. 3Sa/21/2019-62 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 22. mája 2019, Číslo: 45502-2/2019-BA, ktorým táto podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice z 21. marca 2019, číslo 43040-36/2019-KEM. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán rozhodol podľa § 99 zákona č. 461/2003 Z.z. tak, že žalobcovi nárok na náhradu za bolesť v dôsledku poškodenia zdravia z 29. januára 2013 nepriznal.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intenciách § 8 ods. 1 písm. a/, § 17 ods. 1, § 83, § 99, § 109 ods. 1,2, § 110 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., § 3 ods. 1,2 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o

zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z.z.“), § 14, § 195 ods. 1,2 zákona č. 311/2001 Z.z. - Zákonník práce (ďalej len „Zákonník práce“), § 316 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd po preskúmaní veci mal preukázané, že zamestnávateľ žalobcu Obec Veľká Ida neuznal predmetný úraz za úraz pracovný, zo Záznamu o inšpekcii práce z 11. marca 2013, č. 97/529/2013, vykonanej Inšpektorátom práce Košice vyplývalo, že nedostatky v evidencii a registrácii udalostí, neboli zistené s tým, že dočasný zamestnávateľ úraz, ktorý žalobca utrpel dňa 29. januára 2013 na jeho pracovisku, čo bolo potvrdené aj svedkom Q. X., nepovažoval za úraz pracovný, ktorý by odôvodňoval vznik predmetného nároku žalobcu, pretože poškodenie zdravia, ktoré žalobca hlásil v nemocnici, tento neutrpel na uvedenom pracovisku. Tomu, že predmetný úraz nie je pracovným úrazom nasvedčovali aj dôkazy, ktoré boli vykonané v priebehu súdneho konania, vedeného na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 16Cpr/4/2013, predmetom ktorého bolo okrem nároku na bolestné aj určenie, že predmetný úraz je úrazom pracovným. Išlo predovšetkým o znalecký posudok z 28. januára 2017, č. 6/2017, vypracovaný MUDr. L. C., PhD., znalcom z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia a traumatológia, z ktorého vyplývalo, že žalobcom tvrdené zranenie bolo stanovené iba na základe subjektívne udávaných ťažkostí bez jednoznačného objektívneho nálezu, pričom objektívnymi vyšetrovacími zobrazovacími metódami realizovanými následne po pomliaždení chrbtice dňa 29. januára 2013 neboli u žalobcu zistené žiadne známky poranenia krčnej chrbtice a nervov a krčnej miechy. Zistené boli iba degeneratívne zmeny krčnej chrbtice, ktoré boli na krčnej chrbtici prítomné už dlhodobo pred predmetným tvrdeným úrazom, tieto nemali žiadnu súvislosť a neboli ani následkom predmetného úrazu. Znalec konštatoval, že závažnosť žalobcom subjektívne udávaných ťažkostí v uvedenom smere nezodpovedala objektívnym lekárskeým nálezom a vyšetreniam. Poranenia driekovej chrbtice u žalobcu pri ním tvrdenom úraze žiadnym objektívnym vyšetrením zistené neboli a ťažkosti v tomto smere s ním tiež nemali žiadnu súvislosť. Znalec tiež uviedol, že žalobca sa pri objektívnom vyšetrení dňa 10. januára 2017, pri polohovaní na vyšetrovací stôl za pomoci doprodu triasol a kričal od bolesti, aktívne otáčal krkom len minimálne a bolestivo, pasívne pohyby krkom neboli možné pre udávanú bolestivosť, avšak pri odreagovaní žalobcu pri rozhovore tento aktívne a nebolestivo otáčal krkom do strán prakticky bez obmedzenia, čo nasvedčovalo jeho účelovému správaniu. Obdobné konštatovanie vyplývalo aj zo znalcom v posudku citovaného nálezu z neurologického vyšetrenia z 18. marca 2013, respektíve zo žalobcom v priebehu súdneho konania predložených nálezov - z neurologického vyšetrenia zo 14. januára 2019 a z 23. januára 2020, ktoré predložil za účelom dokumentácie svojho zdravotného stavu pre účely tohto konania. V priebehu súdneho konania, vedeného pod sp. zn. 16Cpr/4/2013 boli vypočutí aj svedkovia, z výpovedí ktorých vyplynuli závery zhodné so závermi v rámci vykonanej inšpekcie práce.

4. Krajský súd sa tiež stotožnil s konštatovaním žalovaného, že v prípade sporu jedinou inštitúciou, oprávnenou na určenie, či ide o pracovný úraz alebo nie, je všeobecný súd, ktorý koná a rozhoduje na základe určovacej žaloby, podanej podľa okolností, či už zamestnancom alebo zamestnávateľom. Žalobca určovaciu žalobu podal a v konaní, vedenom na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 16Cpr/4/2013 sa domáhal okrem bolestného aj určenia, že úraz, ktorý utrpel dňa 29. januára 2013 u svojho zamestnávateľa Obec Veľká Ida, na pracovisku dočasného zamestnávateľa U. S. Steel Košice, s.r.o., Košice, je úrazom pracovným. Túto však v uvedenej časti ešte pred rozhodnutím všeobecného súdu vzal účinne späť, z čoho nebolo možné vyvodit' iné, než že na určenie, že ide o pracovný úraz stratil naliehavý právny záujem, čo malo za následok zastavenie konania v tejto časti. Za daných okolností, vychádzajúc z jeho tvrdenia v žalobe, že k späťvzatiu žaloby v predmetnej časti došlo z dôvodu, že bol oklamáný štatutárnym zástupcom svojho zamestnávateľa a svojou právnou zástupkyňou, túto situáciu mohol ešte zvrátiť podaním odvolania, na základe ktorého by sa krajský súd s týmto jeho tvrdením musel vysporiadať, čo však neurobil, na základe čoho sa rozsudok okresného súdu v tejto časti stal právoplatným.

5. Uzavrel, že dôkazy, z ktorých vo veci konajúce správne orgány pri posudzovaní predmetného nároku žalobcu vychádzali, svedčia o tom, že úraz, ktorý žalobca utrpel dňa 29. januára 2013 nebol pracovným úrazom, pretože jeho zdravotné poškodenia, dokumentované odbornými lekárskymi nálezmi vrátane Lekárskeho posudku o bolestnom z 26. decembra 2015, nemohli vzniknúť a ani nevznikli pri uvedenej udalosti 29. januára 2013 žalobcom opísaným spôsobom a s touto nemali ani žiadnu súvislosť, pretože boli dôsledkom degeneratívneho poškodenia krčnej chrbtice žalobcu dávno pred touto udalosťou, pričom objektívnymi vyšetrovacími zobrazovacími metódami realizovanými po údajnom pomliaždení chrbtice dňa 29. januára 2013 (RTG, CT, MR vyšetreniami) neboli u žalobcu zistené žiadne známky poranenia krčnej chrbtice a nervov a krčnej miechy. Žalobca v konaní nepredložil žiadne relevantné dôkazy, ktoré by spochybnili správnosť záverov, obsiahnutých v napadnutých rozhodnutiach vo veci konajúcich správnych orgánov, ani stanovisko jeho zamestnávateľa, že predmetný úraz nie je pracovným, ktoré bolo jedným z podkladov pre vydanie administratívneho rozhodnutia o žalobcom uplatnenom nároku.

6. Vzhľadom na uvedené, krajský súd žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

7. Účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal.

II.

8. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. S rozsudkom krajského súdu vyjadril nesúhlas, pričom aj s odkazom na znalecký posudok zotrval na názore, že dňa 29. januára 2013 utrpel poškodenie zdravia v dôsledku pracovného úrazu.

III.

10. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním zo 17. marca 2021.

11. V plnom rozsahu sa stotožnila so závermi, ku ktorým dospel krajský súd a navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

12. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo doručené žalobcovi na vedomie dňa 26. marca 2021.

V.

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP, pričom jej dôvodmi nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP) a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

14. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

15. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

16. Z vyššie citovaného odseku 2 vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd, a teda najvyšší správny súd prebral z najvyššieho súdu všetky „živé“ veci v agende správneho súdnictva, ktoré následne aj dokončí.

17. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

19. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

20. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

21. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

22. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 22. mája 2019, Číslo: 45502-2/2019-BA, ktorým táto podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice z 21. marca 2019, číslo 43040-36/2019-KEM. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán postupom podľa § 99 zákona č. 461/2003 Z.z. žalobcovi nepriznal nárok na náhradu za bolesť.

23. Podľa § 2 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z., sociálne poistenie podľa tohto zákona je úrazové poistenie ako poistenie pre prípad poškodenia zdravia alebo úmrtia v dôsledku pracovného úrazu, služobného úrazu (ďalej len "pracovný úraz") a choroby z povolania.

24. Podľa § 8 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., pracovný úraz podľa tohto zákona je poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré

a/ zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 utrpel pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh, pre plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh a pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi, 26) [odkaz na § 194 Zákonníka práce]

b/ fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2 utrpela pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami.

25. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

26. Podľa § 83 zákona č. 461/2003 Z.z., poškodený na účely poskytovania úrazových dávok je zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 a fyzická osoba uvedená v § 17 ods. 2, ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania.

27. Podľa § 195 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie.

28. Podľa § 195 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

29. Podľa § 195 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne pri posudzovaní veci objasňuje rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania.

30. Podľa § 196 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne.

31. Podľa § 196 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne môže ako dôkaz použiť výpoveď svedkov, ktorých pred výpoveďou poučí o ich povinnosti vypovedať pravdivo a nič nezamlčať a o právnych následkoch nepravdivej výpovede.

32. Podľa § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z., účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhli, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci.

33. Podľa § 196 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti.

34. Podľa § 99 zákona č. 461/2003 Z.z., poškodený má nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu. 60a) (odkaz na zákon č. 437/2004 Z.z.; pozn. súdu)

35. Zákon č. 437/2004 Z.z. ustanovuje podmienky priznania a poskytovania náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, vydávanie lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia a jeho náležitosti, zásady na hodnotenie bolesti a zásady na hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia.

36. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z., bolesť je ujma spôsobená poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov.

37. Podľa § 2 ods. 3 písm. a/ a b/ zákona č. 437/2004 Z.z., na účely tohto zákona
a/ poškodenie na zdraví je poškodenie zdravia spôsobené úrazom, chorobou z povolania alebo iným poškodením na zdraví,
b/ poškodený je osoba, ktorá utrpela poškodenie na zdraví.

38. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho, ako aj pripojených administratívnych spisov mal preukázané, že

- žalobca bol v rozhodnom období zamestnancom obecného úradu Veľká Ida na základe pracovnej zmluvy uzavretej dňa 31. decembra 2010, pričom na základe dohody o dočasnom pridelení z 31. decembra 2010 bol žalobca dočasne pridelený na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi - U. S. Steel Košice, s.r.o. na vykonávanie pomocných a čistiacich prác (napríklad čistenie vagónov a pásovej dopravy),

- dňa 29. januára 2013 podľa tvrdenia žalobcu mal žalobca utrpieť pracovný úraz,

- zamestnávateľ žalobcu - obecný úrad Veľká Ida neuznal úraz žalobcu ako pracovný,

- užívateľský zamestnávateľ žalobcu - U. S. Steel Košice, s.r.o. rovnako úraz žalobcu ako pracovný neuznal,

- Sociálna poisťovňa, pobočka Košice listom z 02. apríla 2013, číslo 49227-5/2013-KEM oznámila žalobcovi, že v prípade nesúhlasu s rozhodnutím zamestnávateľa, má možnosť sa žalobca obrátiť na civilný súd vo veci určenia úrazu ako pracovného,
- dňa 26. júna 2013 právna zástupkyňa žalobcu Sociálnej poisťovni, pobočka Košice oznámila formou zaslaného potvrdenia o prijatí návrhu na začatie konania na Okresnom súde Košice - okolie, že dňa 19. júna 2013 začalo na menovanom okresnom súde konanie vo veci určenia úrazu ako pracovného,
- dňa 28. júla 2015 na predpísanom tlačive žalobca požiadal o priznanie náhrady za bolesť v dôsledku poškodenia zdravia z 29. januára 2013,
- Sociálna poisťovňa, pobočka Košice rozhodnutím zo 04. novembra 2015, číslo 89728-17/2015-KEM prerušila konanie z dôvodu začatia konania o predbežnej otázke - konanie vedené na okresnom súde,
- Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 22. februára 2018, č.k. 16Cpr/4/2013-245 žalobu v časti bolestného zamietol a v časti určenia pracovného úrazu konanie zastavil v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby, na ktorom žalobca trval aj na pojednávaní konanom dňa 25. januára 2018,
- Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací uznesením z 21. augusta 2018, sp. zn. 2CoPr/6/2018 rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby v časti bolestného a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania zrušil a konanie v zrušenom rozsahu o nároku na bolestné zastavil; zároveň po právoplatnosti rozhodnutia v zrušenom rozsahu o návrhu žalobcu na bolestné postúpil Sociálnej poisťovni, pobočka Košice,
- následne Sociálna poisťovňa, pobočka Košice listom z 29. októbra 2018, číslo 68411-29/2018-KEM vyzvala zamestnávateľa žalobcu, aby oznámil, či uznáva úraz žalobcu z 29. januára 2013 ako pracovný,
- Sociálna poisťovňa, pobočka Košice rozhodnutím z 12. novembra 2018, číslo 68411-31/2018-KEM opätovne prerušila konanie z dôvodu, že zamestnávateľ žalobcu na oznámenie z 29. októbra 2018 v stanovenej lehote nereagoval, a teda v lehote stanovenej zákonom nemožno presne a úplne zistiť skutkový stav veci,
- na opätovnú výzvu z 10. januára 2019, číslo 43040-33/2019-KEM zamestnávateľ žalobcu aj s odkazom na vyššie menované rozhodnutia okresného a krajského súdu listom zo 17. januára 2019 neuznal úraz žalobcu z 29. januára 2013 ako pracovný,
- Sociálna poisťovňa, pobočka Košice ako prvostupňový správny orgán následne rozhodnutím z 21. marca 2019, číslo 43040-36/2019-KEM žalobcovi nárok na náhradu za bolesť nepriznal [dôvod, pre ktorý prvostupňový správny orgán žalobcovi nepriznal nárok na náhradu za bolesť spočíval jednak v právoplatnosti rozsudku okresného súdu o zastavení konania v časti o určenie pracovného úrazu z dôvodu späťvzatia žaloby v tejto časti, a jednak v absencii objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa za poškodenie zdravia žalobcu - nedošlo ku vzniku pracovného úrazu],
- žalovaná na odvolanie žalobcu rozhodnutím z 22. mája 2019, Číslo: 45502-2/2019-BA postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie z 21. marca 2019.

39. Najvyšší správny súd po vyhodnotení námietok uvedených v kasačnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojených administratívnych spisov konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchyľil od argumentov a relevantných právnych záverov uvádzaných krajským súdom vo veci samej, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku.

40. Najvyšší správny súd na úvod poukazuje na to, že nároky zamestnanca plynúce zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania vychádzali z pracovného (teda súkromnoprávneho) vzťahu upraveného Zákonníkom práce a pokiaľ boli tieto nároky medzi účastníkmi pracovnoprávneho vzťahu sporné, pojednávali a rozhodovali o nich súdy. Podľa § 198 ods. 1 písm. a/ až d/ Zákonníka práce v znení účinnom do 31. decembra 2003 išlo o nároky na náhradu za stratu na zárobku alebo stratu na dôchodku (počas práceneschopnosti a po skončení práceneschopnosti alebo pri uznaní invalidity alebo čiastočnej invalidity), za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, účelne vynaložené náklady spojené s liečením a vecnú škodu. K zásadnej zmene došlo prijatím zákona č. 461/2003 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 01. januára 2004, ktorý vo svojej podstate zasiahol aj do právomoci súdu v týchto veciach. Týmto zákonom [bod 27 ustanovenia § 294 zákona č. 461/2003 Z.z. (Zrušovacie ustanovenia)] bolo (okrem iného) zrušené

ustanovenie § 198 ods. 1 písm. a/ až c/ Zákonníka práce a tiež jeho ustanovenia § 199 až 213, takže jediným nárokom upraveným v Zákonníku práce z titulu pracovného úrazu alebo choroby z povolania zostala len vecná škoda a ostatné nároky sú upravené v zákone č. 461/2003 Z.z., pričom nároku za stratu na zárobku alebo za stratu na dôchodku zodpovedajú nároky na úrazový príplatok (§ 85 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z.), respektíve nárok na úrazovú rentu (§ 88 a nasl. zákona č. 461/2003 Z.z.). Od účinnosti novej právnej úpravy, t. j. od 01. januára 2004 o uvedených nárokoch (ako aj o ďalších úrazových dávkach uvedených v Prvej časti, Štvrtej hlave zákona) rozhoduje Sociálna poisťovňa; príslušnosť na prejednanie a rozhodovanie v týchto veciach jednoznačne vyplýva z ustanovenia § 177 menovaného zákona, podľa ktorého na konanie vo veciach sociálneho poistenia sú vecne príslušné organizačné zložky Sociálnej poisťovne. Ide o konanie vo veciach dávkových v zmysle ustanovenia § 172 ods. 3 písm. a/ zákona. S účinnosťou od 01. januára 2004 je teda Sociálna poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia vykonávateľom sociálneho poistenia a v rámci neho úrazového poistenia. Súčasná právna úprava už nemá charakter odškodnenia spočívajúceho v náhrade škody, ale je koncipovaná ako poistný systém prevažne kompenzačného charakteru. Podľa § 16 zákona č. 461/2003 Z.z. povinne úrazovo poistený je zamestnávateľ, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu, v štátnozamestnaneckom pomere, v členskom pomere, ktorého súčasťou je aj pracovný vzťah k družstvu, v služobnom pomere okrem fyzickej osoby, ktorá je sudca alebo prokurátor alebo ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť, ktorou je výkon verejnej funkcie podľa osobitných predpisov. Nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec po splnení podmienok ustanovených zákonom č. 461/2003 Z.z. Úrazové poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa, a tá je povinná plniť zamestnancovi v rozsahu zodpovednosti zamestnávateľa. Z úrazového poistenia sa poskytujú úrazové dávky, a to úrazový príplatok (§ 85 - § 87 zákona), úrazová renta (§ 88 - § 89a zákona), jednorazové vyrovnanie (§ 90 - § 91 zákona), pozostalostná úrazová renta (§ 92 - § 93 zákona), jednorazové odškodnenie (§ 94 zákona), pracovná rehabilitácia a rehabilitačné (§ 95 - § 96 zákona), rekvalifikácia a rekvalifikačné (§ 97 - § 98 zákona), náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 99 zákona s tým, že tento typ úrazovej dávky je samostatne upravený v zákone č. 437/2004 Z.z.), náhrada nákladov spojených s liečením (§ 100 zákona), náhrada nákladov spojených s pohrebom (§ 101 zákona).

41. Náhrada za bolesť spolu s náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia chápané v režime zákona č. 461/2003 Z.z. sú jednorazové peňažné dávky poskytované zo systému úrazového poistenia (§ 3 ods. 1, § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z.). Podľa § 99 zákona č. 461/2003 Z.z. má poškodený nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu - zákona č. 437/2004 Z.z., pričom za poškodeného na účely poskytovania úrazových dávok zákon č. 461/2003 Z.z. považuje primárne zamestnanca zamestnávateľa, ktorý zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu vykonávajúcu zárobkovú činnosť v pracovnoprávnom vzťahu (bližšie pozri § 16 a § 17 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z.), ak utrpeli pracovný úraz alebo sa u nich zistila choroba z povolania. Podstata poskytovania úrazovej dávky v podobe náhrady za bolesť potom spočíva v primeranej kompenzácii bolesti ako ujmy spôsobenej poškodením na zdraví následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov.

42. V tomto smere najvyšší správny súd ďalej uvádza, že nakoľko súčasná právna úprava už nemá charakter odškodnenia spočívajúceho v náhrade škody, ale je koncipovaná ako poistný systém prevažne kompenzačného charakteru, Sociálna poisťovňa, ako orgán aplikácie práva v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. rozhoduje o jednotlivých nárokoch plynúcich z tohto zákona. Jedným z týchto nárokov je aj nárok na náhradu za bolesť s tým, že ak žiadateľ požiada o tento typ úrazovej dávky, Sociálna poisťovňa ako príslušný orgán rozhoduje o tom, či tento žiadateľ spĺňa podmienky na jej priznanie, pričom kľúčovou otázkou, ktorú je v rámci tohto konania zásadné posúdiť je otázka, či zamestnanec (na účely dávkového konania vystupujúci v procesnej pozícii žiadateľa) utrpel ujmu spôsobenú poškodením na zdraví následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania. V tomto smere aj s odkazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. septembra 2014, sp. zn. I. ÚS 87/2014-43 najvyšší správny súd uvádza, že Sociálna poisťovňa, ktorá rozhoduje o priznaní úrazovej dávky, čo nepochybne patrí do jej právomoci, sa musí v rámci predbežnej otázky vysporiadať so skutočnosťou, či došlo k pracovnému úrazu, keďže pracovný úraz je v takom prípade rozhodnou

právnou skutočnosťou a ako jedna z materiálnych podmienok tvorí imanentnú súčasť zákonnej dávkovej schémy pre priznanie úrazovej dávky. To, či došlo k pracovnému úrazu teda Sociálna poisťovňa posudzuje ako otázku predbežnú (§ 198 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.), ale nerozhoduje o tom, nakoľko to, či došlo, alebo nedošlo k pracovnému úrazu je otázkou dotýkajúcou sa výlučne zamestnávateľa a zamestnanca, a teda má stále rozmer pracovno-právny. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. však nevyplýva oprávnenie Sociálnej poisťovne rozhodovať o tom, či určitý úraz bol pracovným úrazom. Spor o určenie, či k úrazu zamestnanca došlo následkom pracovného úrazu, je sporom pracovno-právnym, o ktorom rozhodujú sudy v civilnom súdnom konaní. Na také konanie je príslušný v prvom stupni okresný súd.

43. V predmetnej veci bolo bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že žalobca sa žalobou doručenou okresnému súdu domáhal určenia, že úraz, ktorý sa stal dňa 29. januára 2013 na pracovisku užívateľského zamestnávateľa - U. S. Steel, s.r.o. bol úrazom pracovným a neskôr na základe uplatnenej zmeny žaloby sa domáhal priznania náhrady za bolesť. Okresný súd rozsudkom z 22. februára 2018, č.k. 16Cpr/4/2013-245 žalobu v časti bolestného zamietol a v časti určenia pracovného úrazu konanie zastavil v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby ako dispozičného úkonu závislého výlučne od vôle účastníka konania, navyše na ktorom žalobca trval aj na pojednávaní konanom dňa 25. januára 2018. Následne krajský súd ako súd odvolací uznesením z 21. augusta 2018, sp. zn. 2CoPr/6/2018 rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku o zamietnutí žaloby v časti bolestného a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania zrušil a konanie v zrušenom rozsahu o nároku na bolestné zastavil; zároveň po právoplatnosti rozhodnutia v zrušenom rozsahu o návrhu žalobcu na bolestné postúpil Sociálnej poisťovni, pobočka Košice. Nakoľko výrok o zastavení konania v časti určenia pracovného úrazu nebol odvolaním napadnutý, v tejto časti rozsudok okresného súdu nadobudol právoplatnosť, konkrétne dňa 10. marca 2018.

44. Za tohto stavu bol potom správnym postup správnych orgánov, ktorí si zásadnú otázku spočívajúcu v posúdení úrazu žalobcu ako pracovného vyhodnotili samostatne, ako otázku predbežnú. V tomto smere bol kľúčovým dôkazom, z ktorého vychádzali aj správne orgány, znalecký posudok vypracovaný znalcom z odboru zdravotníctva a farmácia, odvetvie chirurgia, odvetvie traumatológia MUDr. E. C., PhD. z 28. januára 2017, číslo 6/2017 na základe uznesenia okresného súdu z 28. októbra 2016, č.k. 16Cpr/4/2013 v priebehu (civilného) konania o určenie pracovného úrazu. Úlohou znalca bolo posúdiť, či mechanizmus vzniku zranenia žalobcu (pád zmrznutej železnej rudy na oblasť chrbta) zodpovedalo zraneniam a následkom, ktoré sa u neho prejavili, či uvedené prvotné zranenie malo za následok zhoršujúci sa zdravotný stav žalobcu popísaný v lekárskejších správach, predložených žalobcom a či malo prvotné zranenie žalobcu povahu výlučnej príčiny vzniku následku v podobe zhoršujúceho sa zdravotného stavu v zmysle ním predložených lekárskejších správ. Zo záveru tohto posudku vyplýva, že pomliaždenie krčnej chrbtice je ľahkým zranením, ktoré nezanecháva trvalé následky ani dlhodobo pretrvávajúce ťažkosti. Pokiaľ by došlo k pádu železnej rudy na oblasť chrbta žalobcu, možno pripustiť, že táto mohla zasiahnuť aj oblasť krku vľavo a nárazom mohlo dôjsť k pomliaždeniu chrbtice. Pri jeho prvotnom vyšetrení však objektívne bola na krku prítomná iba pohmatová bolestivosť na jeho ľavej strane a obmedzenie jeho pohybu, ktoré možno aj účelovo imitovať, nebol na ňom prítomný žiadny opuch ani krvná podliatina ani porušenie kožného krytu (lekárska správa z 30. januára 2013; pozn. súdu). Žalobcom tvrdené zranenie bolo stanovené na základe subjektívne udávaných ťažkostí bez jednoznačného objektívneho nálezu. Objektívnymi vyšetrovacími zobrazovacími metódami realizovanými následne po pomliaždení chrbtice dňa 29. januára 2013 (rtg vyšetrenie krčnej chrbtice, vyšetrenie krčnej chrbtice počítačovou tomografiou a magnetickou rezonanciou) neboli u žalobcu zistené žiadne známky poranenia krčnej chrbtice a nervov a krčnej miechy. Zistené boli iba degeneratívne zmeny krčnej chrbtice s deformitami a výrastkami na stavcoch a poškodením medzistavcových platničiek, spôsobené opotrebovaním krčnej chrbtice jej používaním, zaťažovaním v bežnom živote žalobcu s tým, že degeneratívne zmeny boli na krčnej chrbtici prítomné už dlhodobo pred predmetným tvrdeným úrazom, s ktorým nemajú žiadnu súvislosť a nie sú ani jeho následkom. Závažnosť žalobcom subjektívne udávaných ťažkostí v uvedenom smere nezodpovedalo objektívnym lekárskejším nálezom a vyšetreniam. Poranenia driekovej chrbtice u žalobcu pri ním tvrdenom úraze žiadnym objektívnym vyšetrením zistené neboli a ťažkosti v tomto smere s ním nemali žiadnu súvislosť. Prvotné zranenie z 29. januára 2013 nemalo súčasne za následok

zhoršujúci sa zdravotný stav žalobcu, rovnako nemalo povahu výlučnej príčiny vzniku následku v podobe zhoršujúceho sa zdravotného stavu. Za zmienku tiež stojí stanovisko menovaného znalca v časti „II. 3 - Posudok - vyšetrenie žalobcu znalcom“, podľa ktorého žalobca prišiel na vyšetrenie na invalidnom vozíku v sprievode dvoch mužov, pričom v ruke držal jednu francúzsku barlu, a ktorí mu pomohli prejsť na vyšetrovací stôl, triasol sa, kričal od bolesti, aktívne otáčal krkom len minimálne a bolestivo, pasívne pohyby krkom boli nemožné pre udávanú bolesť. Pri odreagovaní žalobcu pri rozhovore však žalobca aktívne a nebolestivo otáčal krkom do oboch strán prakticky bez obmedzenia, po presune na lôžko kričal od bolesti, triasol sa a nechcel hýbať dolnými končatinami (obdobný záver vyplýval aj z lekárskej správy neurologickej ambulancie z 18. marca 2013; pozn. súdu).

45. Len pre úplnosť najvyšší správny súd uvádza, že dňa 25. februára 2013 u zamestnávateľa a v dňoch 01. marca 2013, 05. marca 2013 a 11. marca 2013 mimo zamestnávateľa bola vykonaná inšpekcia zameraná na evidenciu a registráciu udalostí a na kontrolu ustanovení zákona č. 82/2005 Z.z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V rámci inšpekcie bolo vykonané šetrenie vo veci registrácie úrazu zamestnanca - žalobcu a bolo zistené aj na základe výpovede p. X., ktorého žalobca označil za priameho svedka, ktorý videl, ako žalobcu pri čistení vagóna trochu zasiahlo trochu prilepenej železnej rudy do oblastí krku, chrbta a ruky. Svedok potvrdil, že upozornil žalobcu, ak má problémy, aby to nahlásil u zmenového majstra rudiska p. B.S.. Žalobca nič neohlásil (čo potvrdil aj ďalší vypočutý svedok B.) a pokračoval ďalej v práci a nejavil žiadne známky poranenia. Uvedené potvrdil svedok p. X. aj v civilnom konaní počas výsluchu konanom dňa 09. októbra 2015, keď uviedol, že žalobca cit.: „ (...) povedal, že vlastne sa nič nestalo, len sa sťažoval, že má opuchnutý prst, tak som mu doporučil, nech si ho dá pod studenú vodu. Ja som v tejto súvislosti nepovažoval za potrebné volať pomoc pre žalobcu, pretože žalobca normálne reagoval, vedel sa pohybovať, ráno normálne odišiel domov. Ja som videl, že sa žalobcovi uvoľnený kus rudy suchol po chrbte niekde v oblasti lopatky, všetci sme boli prekvapení, aké následky údajne toto zranenie vyvolalo (...).“

46. Krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci (dajúc zreteľ na charakter súdneho prieskumného konania v rámci správneho súdnictva) postačujúcim spôsobom objasnil prejednávajúcu vec, správne objasnil predmet sporu, na prerokovaný prípad aplikoval relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutie, ktorým správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol, presvedčivo a náležite odôvodnil. V tomto smere žalobou napadnuté rozhodnutie žalovanej súčasne odkazujúce na relevantné závery plynúce zo znaleckého posudku možno považovať za týchto okolností za splňajúce základné zákonné kritériá kladené na odôvodnenie správneho rozhodnutia.

47. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

48. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

49. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.

